

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Szigeti Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek a Kovács, Gőgös, Szomjasi Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kovács Judit Mária pártfogó ügyvéd által képviselt I. r. és a személyesen eljáró II. r. alperes ellen kártérítés és jogalap nélküli gazdagodás iránt a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság előtt 4.P.22.780/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 57.Pf.632.650/2010/4. számú ítéletével befejezett perében a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 120.000 (Százhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s:

Az I. r. alperes eladta H. T.-nek a 2006. november 3-án létrejött adásvételi szerződéssel a H lajstromszámú vitorlás kishajót. A felek a szerződésben a vételárat 2.000.000 forintban állapították meg azzal, hogy az összeget a szerződés aláírásával egyidejűleg a vevő az eladónak kifizeti. Az eladó a vételár kiegyenlítését a szerződés aláírásával elismerte. A szerződés tartalmazta, hogy a perbeli vitorláshajót a Forrás Takarékszövetkezet javára 7.000.000 forint és járulécai kölcsön erejéig bejegyzett jelzálogjog, valamint elidegenítési és terhelési tilalom terheli, amely kölcsönből még 1.000.000 forint fennáll.

Az I. r. alperes évek óta különélő házastársa a II. r. alperes a szerződéskötés során nem volt jelen, a szerződést nem írta alá. Ennek ellenére a II. r. alperes vállalta a hajó felújítását és az I. r. alperessel is kötelezettséget vállalt a szerződés szerint arra, hogy a kölcsöntartozást 2007. december 31-ig kifizetik annak érdekében, hogy a vevő tulajdonjoga a hajólajstromba bejegyezhető legyen. Emellett a szerződés a II. r. alperes javára elővásárlási jogot biztosított öt év időtartamra.

A perbeli vitorláshajó a Nemzeti Közlekedési Hatóság nyilvántartása szerint a szerződéskötés időpontjában az I. és II. r. alperesek 50-50 %-os tulajdonában állott. A 2002. november 13-án létrejött, ügyvéd által ellenjegyzett okiratban az I. r. alperes a részét a II. r. alperesre ruházta át, ennek a hajólajstromba történő bejegyzése azonban elmaradt.

2008-ban az II. r. alperes a perbeli hajót perben nem álló harmadik személyek részére értékesítette, akiknek a nyilvántartásba történő bejegyzése megtörtént. Amikor H. T. kérte a tulajdonjoga átvezetését, a Nemzeti Közlekedési Hatóság már arról tájékoztatta, hogy a tulajdonos nem a vele szerződő személy.

H. T. az I. r. alperessel szemben fennálló követelését 2008. október 6. napján kelt engedményezési szerződéssel a felperesre ruházta át.

A felperes keresetében az I. és II. r. alpereseket egyetemlegesen 2.000.000 forint, annak 2006. november 4. napjától járó törvényes késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a Ptk. 339. § (1) bekezdése, illetve a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján. A keresete jogalapjaként a Ptk. 313. §-át is megjelölte. Előadta, hogy a 2.000.000 forintot nem az adásvételi szerződés aláírásának napján fizette meg, hanem azt korábban kölcsönként, több részletben adta át az I. r. alperes részére. Miután az I. r. alperes a kölcsönöket visszafizetni nem tudta, ennek fejében ajánlotta fel a perbeli vitorláshajó tulajdonjogát.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Módosított ellenkérelmében nem vitatta, hogy az adásvételi szerződésen az aláírás tőle származik, azonban előadta, hogy az iratot a vevővel és a tanúkkal egyidejűleg nem írta alá. A felperes egyes cégeinél ügyvezetői feladatokat látott el, és amikor az erre vonatkozó iratokat aláírta, feltehetőleg akkor kerülhetett sor a szerződés aláírására. Hivatkozott arra, hogy 2002. óta egyáltalában nem volt tulajdonosa a perbeli vitorláshajónak, így azt nem is adhatta el. Előadta, hogy a szerződésben megjelölt 2.000.000 forint vételárat nem vette át. A korábbi években H. T. vevőtől összesen 780.000 forint kölcsönt kapott, amelyek felvételét írásban elismerte, azonban ennek ellentételezéseként nevezett cége hozzá jutott az I. r. alperes tulajdonában álló tanyához, és ezzel a tartozás kiegyenlítésre került. Viszontkeresetet terjesztett elő és kérte annak megállapítását, hogy a 2006. november 3-i adásvételi szerződés érvénytelen. Álláspontja szerint az eredeti állapot helyreállítására nincs szükség, mivel a vevő nem adta át a vételárat és a hajó nem került a birtokába.

A II. r. alperes szintén a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a 2006. november 3-i szerződéskötés során nem vett részt az

ügyletben annak ellenére, hogy ekkor a kishajó már kizárólagos tulajdonát képezte, az I. r. alperes azt nem adhatta el a vevőnek egyedül akkor sem, ha a hajólajstrom adatai tekintendők irányadónak.

Az elsőfokú bíróság a viszontkereset alapján megállapította, hogy a 2006. november 3-án kelt, a perbeli vitorlás kishajóra vonatkozó adásvételi szerződés érvénytelen. Ugyanakkor a felperesnek a kártérítés és a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén még fenntartott kereseti kérelmeit elutasította.

Az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelensége körében kifejtette, hogy a Ptk. 117. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a felperesi jogelőd nem szerezhette a szerződés alapján a vitorláshajón tulajdonjogot. A felperesi jogelőd által átadott 2.000.000 forint vételárat a felperes azért nem követelheti vissza, mert a szerződés 3. pontjában írtakkal szemben a peradatok szerint a szerződés aláírásával egyidejűleg pénzmozgás nem történt. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a kereseti kérelemben megjelölt jogcímek körében a felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, azonban sem a kártérítés, sem a jogalap nélküli gazdagodás jogalapját nem tudta bizonyítani.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kifejtette, hogy a II. r. alperessel szemben a felperes arra tekintettel sem érvényesíthet igényt, hogy az engedményezési szerződés alapján a vevő csak az I. r. alperessel szembeni követelését ruházta át a felperesi cégre. A másodfokú bíróság utalt emellett arra is, hogy a II. r. alperessel szemben a felperesi követelés ezen körülmény fennállásának hiányában sem lenne megalapozott. A felperes ugyanis elsődlegesen szerződésszegésre alapította a kereseti kérelmét, a II. r. alperes pedig nem volt a szerződés részese, a szerződést nem írta alá. Az úszólétesítmények nyilvántartásáról rendelkező 2000. évi XLII. törvény, valamint a 198/2000. (XI.29.) Korm. rendelet szabályai szerint, ha valamely jogot a lajstromba bejegyezték, senki sem hivatkozhat arra, hogy annak fennállásáról nem tudott. A lajstromban feltüntetett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét, valósággal egyezőségét vitatja (Korm. rendelet 6. § (1) és (2) bekezdés). A szerződéskötéskor a hajó bejegyzett tulajdonosa 50-50 %-os arányban az I. és II. r. alperes volt. Egyébként erről a tényről az I. r. alperes a felperesi jogelőd szerint is tájékoztatást adott. Egyetértett tehát a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felek 2006. november 3-án kelt szerződése érvényesen nem jött létre. Ennek alapján a Ptk. 237. § (1) bekezdése szerint a szerződéskötést megelőző helyzetet kell visszaállítani. A felperes ennek alapján igényelhetné a jogelődjé által kifizetett vételárat az I. r. alperestől, azonban a szerződéskötéskor a vételár

kifizetésére nem került sor, ezt a felperesi jogelőd is megerősítette. A felperesi jogelőd tanúvallomásában ellentmondásos nyilatkozatokat tett, az I. r. alperes vitatta a kölcsönök nyújtását, amelyek a vételárat ellentételezték volna. A felperesnek kellett volna bizonyítania a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján, hogy az I. r. alperes által átruházott ingatlan megszerzése ellenére még fennáll követelése az I. r. alperessel szemben, és ennek összege megegyezik a szerződésben foglalt összeggel.

A másodfokú bíróság szerint érvénytelen szerződés esetében szerződésszegés az I. r. alperessel szemben sem állapítható meg, a II. r. alperessel kapcsolatban pedig nem is volt szerződéses jogviszony, amely megszeghető lett volna.

Végül a másodfokú bíróság a jogalap nélküli gazdagodására vonatkozó jogcím kapcsán utalt arra, hogy a felperes és az I. r. alperes viszonylatában nem alkalmazható ez a rendelkezés, mivel volt közöttük szerződéses jogviszony, ha az nem is volt érvényes. A II. r. alperes esetében pedig a peradatok nem támasztották azt alá, hogy ő a felperes vagy a jogelődje rovására bármivel gazdagodott volna.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Ebben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelemnek megfelelő határozat meghozatalát kérte. Részletesen előadta a felülvizsgálati kérelemben az ügy előzményeit és megismételte a per során tett korábbi írásbeli nyilatkozataiban foglaltakat. Hangsúlyozta, hogy a vételár átadását a peradatok alátámasztották, az I. r. alperes először tagadta, hogy kölcsönöket kapott a felperesi jogelődtől, utóbb azonban bevallotta, hogy a kölcsönök fejében adta át az ágasegyházi ingatlanát. A felperesi jogelőd által kötött kölcsönszerződéseket a per során csatolta a felperes, illetve az I. r. alperes által tett tartozás elismerő nyilatkozatot, valamint a H. T. munkatársa által vezetett tartozáslistát is. Ezekre vonatkozóan a bíróság nem nyilatkoztatta meg az I. r. alperest.

A felperes szerint az átadott vételár akkor is visszajár a vevőnek, ha a szerződés nem érvényes, a felperes kereseti kérelme pedig kifejezetten erre irányult.

Álláspontja szerint az I. és II. r. alperesek egyetemlegesen felelnek szerződésszegés miatt, másrészt pedig a jogalap nélküli gazdagodásra tekintettel áll fenn a felelősségük.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

Jogerős ítéletében a bíróság helytelenül állapította meg, hogy a

felek között 2006. november 3-án létrejött adásvételi szerződés érvénytelen. A Legfelsőbb Bíróság által követett töretlen gyakorlat szerint ugyanis nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét az a körülmény, hogy az eladó nem tulajdonosa a szerződés tárgyát szolgáló dolognak. Ebben az esetben a vevő a Ptk. 369. §-ban szabályozott jogszavatossági igényeit érvényesítheti.

A perbeli esetben a felperes keresetének elbírálása szempontjából azonban nem volt jelentősége annak, hogy a felperes és az I. r. alperes között létrejött adásvételi szerződés érvényes-e vagy sem. A felperes felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy amennyiben a szerződés érvénytelen, a felperest az eredeti állapot helyreállítása jogcímén illeti meg az általa kifizetett vételár. A felperes keresetének elbírálása szempontjából tehát annak a ténynek volt jelentősége, hogy a felperes kiegyenlítette-e a szerződésben kikötött 2.000.000 forint vételárat. A felperes ugyanis a szerződés teljesítésére már nem tartott igényt, a másodfokú bíróság előtt is úgy nyilatkozott: tudomásul veszi, hogy a hajó tulajdonjoga nem volt megszerezhető, ezért visszakéri azt a pénzt, amit ezen a címen kifizetett.

Az I. r. alperes álláspontja szerint a szerződést a felperes sem teljesítette, a szerződéskötéskor ugyanis nem fizette meg a vételárat. A szerződés teljesítését a felperes sem kérte, ezért a felperes az általa hivatkozott Ptk. 313. § alapján alkalmazandó 312. § (2) bekezdés, vagy a Ptk. 319. § (3) bekezdés és 320. § (1) bekezdése, valamint a Ptk. 369. § (1) bekezdés alapján is joggal kérhette volna az I. r. alperes kötelezését a vételár visszafizetésére, ha az I. r. alperes tagadásával szemben bizonyítani tudja, hogy a vételárat akár a szerződés megkötésekor készpénzben, akár követelésének beszámításával kiegyenlítette.

Jogerős ítéletében a bíróság a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak a helyes egybevetésével állapította meg, hogy a felperes a vételár kiegyenlítését nem tudta bizonyítani. A szerződés megkötésekor 2.000.000 forint átadására az I. r. alperes részére nem került sor, a felperes pedig nem bizonyította, hogy korábban általa átadott kölcsönszerződésből származó követelését beszámította a vételárba és ezzel a vételár teljes kiegyenlítése megtörtént. A tartozáselismerő nyilatkozatok, illetve az írásbeli kölcsönszerződés alapján 1.000.000 forint alatti összeg átadása bizonyított és a kölcsönszerződés sem a felperesi jogelőd, hanem egy tőle független, önálló jogi személy cég és az I. r. alperes között jött létre. A felperesi jogelőd az általa képviselt cégek követelését saját követeléseként nem érvényesítheti.

A per során az I. r. alperes arra is hivatkozott, hogy ingatlana tulajdonjogának átengedésével a felperesi jogelőddel szemben

fennálló összes tartozását kiegyenlítette. A perben a felperes nem tudta bizonyítani, hogy további 2.000.000 forint összegű követelése állt volna fenn az I. r. alperessel szemben. Ebben a körben a felperes jogelődjének előadása sem volt következetes, és értékelni kellett azt is, hogy a kisebb összegű kölcsönökről is készült okirat vagy feljegyzés, ugyanakkor a felperes jogelődje által állított nagyobb összegekről nem. A felperes jogelődje azonban nincs elzárva attól, hogy amennyiben az I. r. alperessel szemben kölcsön jogcímén követelése áll fenn, azt külön perben érvényesítse. A jelen perben azonban nem bizonyította, hogy a 2.000.000 forint vételárat, illetve annak egy részét beszámítással teljesítette volna.

Jogerős ítéletében a bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felek között a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatók. Közöttük ugyanis szerződéses jogviszony volt, ezért a felperes keresetét a közöttük létrejött adásvételi szerződésre vonatkozó szabályok alapján kellett elbírálni.

A felperes keresete tehát a 2.000.000 forint vételár átadásának, illetve beszámítással történt teljesítése bizonyítottóságának a hiányában nem volt alapos. Nem volt tehát jogszabálysértő a jogerős ítélet akkor, amikor más indokokkal ugyan, de a felperes keresetét elutasította.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül eljárva a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért illetékfeljegyzési joga folytán köteles megtéríteni az állam által előlegezett felülvizsgálati illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati eljárásban a felperesnek költsége nem merült fel, ezért arról a Legfelsőbb Bíróságnak rendelkeznie nem kellett.

Budapest, 2011. október 25.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő